

מדינת ישראל
משרד האוצר
היחידה לפניות הציבור וחוק חופש המידע

ירושלים, ה' בתשרי התשע"ד
9 ספטמבר, 2013
מסי תיק - 37/2013

לכבוד
עו"ד משכית בנדל
האגודה לזכויות האזרח
רח' נחלת בנימין 75
תל אביב 65154

שלום רב,

הנדון: קצבאות ילדים וקיום בסיסי - סכום ותחשיב

להלן תשובתנו לפנייתך:

תשובה לסעיף 4 - אין דבר כזה.

תשובה לסעיף 5 - אין.

תשובה לסעיף 6 - פיסקלי. גובה הסכום שנדרש על מנת לעמוד ביעד תקרת ההוצאה ותקרת הגרעון כקבוע בחוק תקציב המדינה.

תשובה לסעיף 7 - אין, כי הוא לא קבוע

תשובה לסעיף 8 - אין

תשובה לסעיף 9 - אין

תשובה לסעיף 10 - אין

תשובה לסעיף 11 - אין

תשובה לסעיף 12 - אין

תשובה לסעיף 13 - נציגי משרד האוצר, הרווחה, ביטוח לאומי ומשרד המשפטים

תשובה לסעיף 14 - מצ"ב מסמך אגף התקציבים

תשובה לסעיף 15 - מדד המחירים כקבוע בחוק

בכבוד רב,
אנט קליימן

ממונה על פניות הציבור וחוק חופש המידע

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף תקציבים

השינויים בקצבת הילדים משנת 2000:

ב-13 השנים האחרונות שונו שיעורי קצבת הילדים מס' פעמים, כפונקציה של מספר הילדים במשפחה ושנת הלידה שלהם. בשנת 2000 תוקן חוק הביטוח הלאומי באופן המגדיל את הקצבה בגין הילד החמישי ואילך ב-45% (חוק הלפרט). תיקון זה בוטל ב-2003. בשנה זו בעקבות המצב הכלכלי הקשה הוחלט לבצע שינויים יסודיים במערכת קצבאות הילדים. במסגרת ההסכמים הקואליציוניים משנת 2009, הוחלט על הגדלה הדרגתית של 100 נה בקצבאות עבור ילדים 2-4.

שינויים נוספים במערך ההוצאה החברתית של הממשלה

לצד שינויים אלו, יישמה הממשלה פרישה ארצית של תכנית מענקי מס הכנסה שלילי החל משנת המס 2011, תוך הגדלת המענק לאימהות עובדות ב-50% החל משנת המס 2012. מענקי מס הכנסה שלילי הם מענקים המותנים בתעסוקת מקבל המענק ונקבעים בהתאם לגובה ההכנסה מעבודה ומספר הילדים. בכך מהווים הלכה למעשה מענקי מס הכנסה שלילי, קצבת ילדים המותנית בעבודה. מענק זה מסמן את מדיניות הממשלה להעמיק את התמיכה בעובדים בעלי שכר נמוך מתוך כוונה לפעול להגדלת שיעורי התעסוקה וצמצום פערים. העלות השנתית בהבשלה מלאה של מענקי מס הכנסה שלילי, על פי הערכות רשות המיסים, תעמוד על קרוב ל-900 מלש"ח.

כמו כן, החל משנת 2008 החליטה הממשלה על פיתוח תוכנית לאומית לטיפול בילדים ונוער בסיכון. תוכנית זו הינה תוכנית בין-משרדית בהובלת משרד הרווחה ובהשתתפות משרד החינוך, הבריאות, הקליטה, התמ"ת, בטחון פנים והשלטון המקומי. התוכנית מכוונת לצמצם את היקף הילדים ונוער ובמצוקה החיים במצבים המסכנים אותם במשפחתם ובסביבתם וכתוצאה ממצבים אלו נפגעה יכולתם לקיום פיזי בריאות והתפתחות, למידה ורכישת מיומנויות. נכון להיום במסגרת התוכנית הושקעו למעלה מחצי מיליארד נה והיא מתוקצבת בסכום של כ-280 מיליון נה בסיס תקציב משרד הרווחה.

ככלל – תפיסת המדיניות הממשלתית היא לסייע למשפחות עם ילדים באמצעות מתן שירותים ממוקדים בילדים, בהסרת חסמים לעבודה, במס הכנסה שלילי (לבעלי הכנסה נמוכה ובינונית), ונקודות זיכוי במס (לבעלי הכנסה בינונית ומעלה). קצבאות הילדים – לא נועדו להוות חלק מרשתות הביטחון הסוציאליות של המדינה.

היתרונות במעבר מסיוע באמצעות קצבאות לשירותים ממוקדים בילדים:

הניסיון ונתונים מלמדים כי האמצעי היעיל לצמצום העוני הוא שילוב בעבודה, ומתן שירותים הממוקדים בילדים ובהגברת אפשרויות הקיום הכלכלי העצמאי של המשפחות. הערך ממתן שירותים על פני קצבאות כפול – הוא גם מגדיל את רווחת משק הבית (ההכנסה הפנויה) והילדים, וגם מאפשר להשיג מטרת חברתיות נוספות – כגון העלאת שיעור התעסוקה או טיפול בילדים בסיכון. במהלך השנתיים האחרונות פעלה ממשלת ישראל רבות על-מנת להגדיל את הסיוע למשפחות (במיקוד במשפחות עם ילדים צעירים) במטרה להקל על הנטל הכלכלי שמוטל על משפחות אלו. הגידול בהוצאה התקציבית על נושאים אלו בשנתיים האחרונות היה משמעותי ביותר כפי שיפורט להלן:

תוספות עיקריות לשירותים ממוקדי ילדים במהלך השנתיים האחרונות:

בשירותים:

- א. חינוך חינוך לגילאי 3-4, 1.3 מיליארד ש"ח;
- ב. צהרונים לגילאי 3-8 לרשויות מקומיות באשכולות 1-3, 600 מיליון ש"ח;

- ג. רפורמת אופק חדש בבתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים (תוספת שעות פרטניות לתלמידים במטרה לצמצם פערים ולחסוך הוצאות פרטיות של משק הבית על חינוך), עלות הרפורמה כולה עומדת על כ- 3.3 מיליארד ₪ בהבשלה מלאה;
- ד. רפורמת עזו לתמורה בבתי הספר העל יסודיים (תוספת שעות פרטניות לתלמידים במטרה לצמצם פערים ולחסוך הוצאות פרטיות של משק הבית על חינוך), עלות הרפורמה כולה עומדת על כ- 3 מיליארד ₪ בהבשלה מלאה;
- ה. הרחבת היצע מעונות יום באמצעות מימון בינוי (על פני 6 שנים): 1.2 מיליארד ₪;
- ו. העמקת סבסוד מעונות היום לילדי הורים עובדים: 80 מיליון ₪;
- במיסוי:

א. נק' זיכוי במס הכנסה לגבר עבור ילדים עד גיל 4¹: מיליארד ₪;

פרישה ארצית של תכנית מס הכנסה שלילי החל משנת המס 2011, תוך הגדלת המענק לאימהות עובדות ב-50% החל משנת המס 2012. העלות השנתית של המענקים עתידה לעמוד בהבשלה מלאה, על פי הערכות רשות המיסים, על קרוב ל-900 מל"ח. הרשימה לעיל כוללת תוספות תקציביות בעלות שנתית כוללת של מיליארדי ₪ אשר הקצתה הממשלה בשנים האחרונות בכסף ובשווה כסף עבור תמיכה ושירותים למשפחות בגין ילדיהם.

צעדים אלה מבטאים את מדיניות הממשלה לחיזוק רשתות הביטחון הסוציאליות באמצעות מתן שירותים ממוקדים באוכלוסיות היעד (ילדים ואוכלוסיות חלשות או בעלות הכנסה נמוכה) ובמטרה להגביר את יכולת הקיום העצמית של המשפחות באמצעות הסרת חסמים לשילובן בעבודה. ברמת המאקרו – צעדים אלה, אף בשקלול ההפחתות המוצעות במסגרת התכנית הכלכלית – מרחיבות את היקף ההוצאה החברתית (תוך הסטת משאבים מקצבאות לשירותים) – וזאת באופן ממוקד לאוכלוסיות היכולות להפיק מכך את התועלת הגבוהה ביותר ובאוכלוסיות חלשות.

¹ נקודת זיכוי אחת בשנת לידתו ובשנת המס בה מלאו לו שלוש שנים. שתי נקודות זיכוי בשנת המס שלאחר שנת לידתו של הפעוט ובשנת המס שלאחריה. נקודות זיכוי אלו יינתנו בנוסף לנקודות הזיכוי המגיעות לאישה בגין ילדיה, בהתאם להוראות הפקודה.